
MORBILI

Morbili su veoma kontagiozno, virusno oboljenje iz grupe osipnih groznica, endemo-epidemičnog karaktera. Izvor zaraze je bolesna osoba sa tipičnom ili atipičnom kliničkom slikom. Virus je veoma kontagiozan i njegova kontagioznost u procentima iznosi od 95-98%, što znači da oboli većina osoba koje nisu preboljele morbile, a došle su u kontakt sa oboljelom osobom. Izuzetak čine djeca u prvih nekoliko mjeseci života koja naslijede pasivni imunitet od majke, ako je ona ranije preboljela morbile.

Virus se prenosi samo direktno od bolesnika, kapljičnim putem. Virus se unosi u organizam preko sluzokože gornjih disajnih puteva i konjunktive.

Tipična klinička slika protiče u tri stadija:

- Kataralni
- Osipni
- Rekonvalescentni

Bolesnik je infektivan već u kataralnom stadiju. Nakon pojave ospe bolesnik nije više infektivan. Tok oboljenja zavisi od zdravstvenog stanja i imunog sistema oboljele osobe. Morbili kod trudnica mogu imati težak tok i izazvati pobačaj ili prijevremeni porod. Morbili kod imunosupresivnih osoba imaju veoma težak oblik, produženo trajanje i često letalan ishod zbog komplikacija. Najčešće su plućne komplikacije koje najčešće i dovode do letalnog ishoda. Specifično liječenje osoba oboljelih od morbila ne postoji. Primjenjuje se simptomatska terapija.

Jedina prava specifična mjera prevencije je vakcinacija. Vakcinacija protiv morbila provodi se sa dvije doze vakcine. Prva doza se aplicira sa navršениh 12 mjeseci života do navršениh pet godina života. Ako se iz bilo kojih razloga vakcinacija ne obavi do navršениh pet godina života, vakcinaciju je potrebno obaviti do navršениh 14 godina života. Druga doza vakcine aplicira se u šestoj godini života, odnosno po isteku jedne godine od apliciranja prve doze vakcine.

Prema Naredbi o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti sva djeca do navršениh 14 godina bi trebala biti vakcinisana sa dvije doze vakcine. Vakcinacija se može provoditi prema epidemiološkim indikacijama i kod osoba starijih od 15 godina.

U slučaju pojave većih epidemija morbila, uz saglasnost Stručnog savjetodavnog tijela, protiv morbila se mogu vakcinisati i djeca mlađa od 12 a starija od 6 mjeseci života, s tim da drugu dozu vakcine prime u periodu od 15 do 24 mjeseci života.

Ako ste u prilici da tražite informacije i savjete možete se obratiti najbližoj epidemiološkoj službi J.U. Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo ili putem telefona:

+387 33 622 028, 667 691

J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo

Adresa: Dr. Mustafe Pintola 1/III Ilidža, Sarajevo

Tel: +387 33 627 889, fax: 622 227

e-mail:gzavod@bih.net.ba, Web: www.zzjzks.ba

Mjere za sprječavanje širenja virusa morbila (krizamak ili ospice) u populaciji

1. **Provjerite, da li ste Vi i Vaše dijete vakcinisni protiv morbila, rubeole i zaušnjaka (MMR vakcina)**, tj. da li imate dokaz da ste primili 2 doze MRP/MMR vakcine (ili 2 doze monovalentne morbili vakcine)
2. Dvije doze MRP/MMR vakcine štite od oboljevanja.
3. Perite ruke često.
4. Ukoliko sapun i voda nisu trenutno dostupni, očistiti ruke gelom za dezinfekciju (koji sadrži najmanje 60% alkohola).
5. Ne doticati oči, nos niti usta. Ukoliko se mora dotaći lice, pobrinuti se da su ruke čiste.
6. Pokrivati maramicom usta i nos, ili rukavom podlaktice prilikom kašljanja ili kihanja.
7. Nakon kašljanja i kihanja obavezno oprati ruke, a upotrebijenu maramicu baciti u kantu za smeće.
8. Pokušati izbjeći bliski kontakt, kao što je ljubljenje, grljenje, ili dijeljenje pribora za jelo ili piće, sa osobama koje su bolesne.

Sprječavanje širenja ospica na druge osobe

Ospice su jako zarazna bolest koja se prenosi putem zraka kada oboljela osoba kašlje ili kiše. Bolest je toliko zarazna da oboljela osoba može zaraziti 9 od 10 osoba sa kojima je bila u kontaktu.

Ukoliko već postoji oboljenje, važno je smanjiti rizik od širenja zaraze na druge osobe.

Trebalo bi:

1. Posjetiti ljekara, te nakon toga ostati kod kuće i odmarati (ne ići nigdje zbog svakodnevnih aktivnosti i potreba). Ostati u kontaktu sa ljekarom, zbog mogućnosti pojave komplikacija.
2. Uzimati dosta tečnosti, voćnih sokova i biljnih čajeva da se nadoknadi tečnost izgubljena uslijed povišene temperature i znojenja.
3. Ukoliko oboljelom smeta svjetlost, što je čest slučaj kod ospica, zatamniti prostorije u kojima bolesnik boravi ili preporučiti nošenje sunčanih naočala. Takođe, izbjegavati čitanje ili gledanje televizije ukoliko smeta svjetlost lampe ili televizora.
4. Ne ići na posao, u školu ili vrtić, najmanje četiri do sedam dana poslije izbijanja ospe.
5. Za vrijeme trajanja bolesti izbjegavati kontakt sa osobama koje su osjetljivije na infekcije, poput djece i trudnica.
6. Nakon prebolovane bolesti dijete treba odvesti ljekaru, radi dogovora o nastavku redovne vakcinacije.

J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo

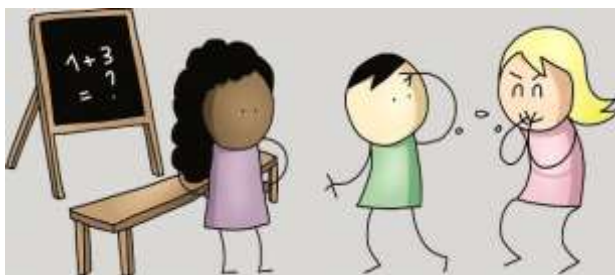
Adresa: Dr. Mustafe Pintola 1/III Ilidža, Sarajevo

Tel: +387 33 627 889, fax: 622 227

e-mail:gzavod@bih.net.ba, Web: www.zzjzks.ba

MORBILI (KRZAMAK ILI OSPICE)

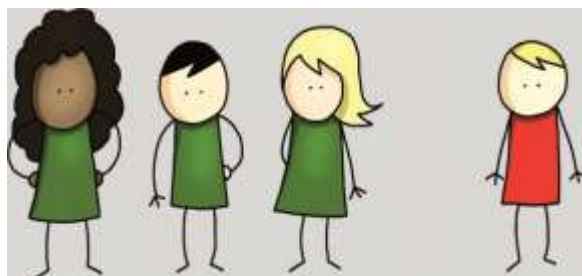
UPOZNAJTE RIZIKE, PROVJERITE VAŠ STATUS, ZAŠTITITE SE

ZNAJTE

Ospice su veoma zarazno oboljenje. To je ozbiljno oboljenje uzrokovano virusom. Širi se putem zraka kada zaražena osoba kašlje i kiše.

1 od 5 osoba zaraženih ospicama razvije komplikacije. Npr. ljudi mogu razviti komplikacije kao što su infekcija uha, upala pluća, i upala mozga. U 2012 godini, u svijetu je od ospica umrlo više od 120 000 ljudi, većinom djece.

PROVJERITE

Bez vakcinacije, izloženi ste riziku. Ako niste bolovali ospice, ili niste vakcinisani, izloženi ste riziku. Provjerite sa svojim ljekarom da li vam je potrebna vakcina protiv ospica.

Najbolja zaštita protiv ospica je imunizacija.

Vakcina protiv ospica se daje kao kombinirana vakcina zajedno sa vakcinom protiv rubeole i zaušnjaka.

ZAŠTITITE SE

Vakcina protiv ospica je **sigurna i efektivna**. Imunizacijom sa dvije doze vakcine protiv ospica dobijate doživotnu zaštitu.

Vaš nadležni ljekar vam može dati vakcinu.

Dobijanjem vakcine, budite sigurni da ste Vi i Vaša porodica zaštićeni od izbijanja epidemije kod kuće ili kad ste na putu.

Izvor podataka:WHO